

BĒRNU APRŪPES IESTĀŽU VADĪTĀJIEM - PAR BĒRŅA UZTURĒŠANOS ĀRPUS BĒRŅU APRŪPES IESTĀDES

2009.gada 4.martā semināra laikā bērnu aprūpes iestāžu darbinieki aktualizēja jautājumu par to, vai viesģimenes tiesiskais regulējums ir jāpiemēro gadījumos, ja bērns (pusaudzis) izsaka vēlmi palikt pa nakti ārpus bērnu aprūpes iestādes (piemēram, drauga vecāku mājās), kā nodrošināt bērna dzīves apstākļu apsekošanu, ja bērns kopā ar ģimeni ārvalstī dodas ceļojumā, nevis visu laiku pavada ģimenes dzīvesvietā. Vienlaikus pēc semināra ministrija ir saņēmusi arī vairākus jautājumus, kas saistīti ar bērnu uzturēšanos citu personu aprūpē.

Nemot vērā minēto, ministrija vēlas izteikt viedokli par to, kā rīkoties šādās situācijās, ievērojot tiesību aktu prasības un nodrošinot bērna tiesību ievērošanu:

· bērns (pusaudzis) izsaka vēlmi nakti pavadīt ārpus bērnu aprūpes iestādes, piemēram, nakšņot drauga vecāku mājās.

Atbilstoši tiesību aktiem bērnu aprūpes iestādes vadītājs pilda aizbildņa pienākumus pār bērniem, kas ir ievietoti iestādē. Atbilstoši Civillikuma 252. un 255.pantam aizbildnis bērnam atvieto vecākus, kā arī aizbildnim sevišķi jāgādā par sava aizbilstamā audzināšanu ar tādu pašu rūpību, ar kādu apzinīgi vecāki gādātu par savu bērnu audzināšanu. Ja vecāki vairs nav dzīvi, kā arī tad, ja vecāki nav iecēlušī īpašu audzinātāju, aizbildnis pats var uzņemties audzināšanu vai arī uzticēt to kādai citai personai, kurai uz to ir vajadzīgās spējas. Bet arī šajā pēdējā gadījumā aizbildnim jāuzrauga audzināšana.

Savukārt Bērnu tiesību aizsardzības likumā paredzētais viesģimenes institūta tiesiskais regulējums paredz, ka šīs prasības piemēro, ja persona (laulātie) izsaka vēlmi kādam no iestādes audzēkņiem nepieciešamo atbalstu un spēs atbilstoši bērna vajadzībām viņu aprūpēt un uzraudzīt.

Tādējādi gadījumos, kad bērns izsaka vēlmi pavadīt laiku ārpus bērnu aprūpes iestādes, vadītājam ir jārīkojas atbilstoši Civillikumā paredzētajam tiesiskajam regulējumam – proti, lēmumi jāpieņem ar tādu pašu rūpību, ar kādu apzinīgi vecāki gādātu par savu bērnu audzināšanu, nepiemērojot viesģimenes tiesisko regulējumu, jo šajās situācijās personas (laulāto) mērķis, kas uzņem bērnu nav sniegt viņam nepieciešamo atbalstu. Šajos gadījumos ir bērna vēlme īslaicīgi pavadīt laiku ārpus bērnu aprūpes iestādes, tādēļ iestādes vadītājam ir jāuzņemas atbildība kā vecākam un jāpieņem lēmums par atļaušanu vai aizliegumu, ņemot vērā to, vai šādas darbības atbilst bērna interesēm un vai bērns atradīsies drošos apstākļos.

Savukārt, ja bērns vēlas **regulāri** (vairāk par atsevišķām dienām gada laikā, taču ne vairākas dienas pēc kārtas) pavadīt laiku piemēram drauga ģimenē, kas neiebilst pret šādu iespēju, iestādes vadītājam būtu šis jautājums jāpārrunā ar personu (laulātājiem) informējot, ka viņiem ir jāiegūst viesģimenes statuss. Tādējādi nav pieļaujama situācija, ka iestādes vadītājs šādā veidā atļautu bērnam regulāri atrasties citas ģimenes aprūpē, kas nav ieguvusi viesģimenes statusu.

· Ārpusģimenes aprūpes iestādes audzēkņi aktīvi nodarbojas ar sportu un bieži izbrauc uz treniņnometnēm un sacensībām. Tāpat iestādes ir piesaistījušas personas, kas regulāri vasaras periodā iegādājas audzēkņiem ceļazīmes uz nometnēm „3x3”, „Mantojums”, u.t.t. Kā noformēt šo personu atbildību par audzēkņi?

Šādos gadījumos svarīgi ir izvērtēt, kā aprūpē un uzraudzībā bērns atrodas. Ja bērns laiku pavada nometnē, tad atbilstoši nometņu organizēšanas kārtībai atbildību par bērna aprūpi un uzraudzību uzņemas nometnes organizētājs. Savukārt, ja bērns

dodas uz sacensībām, tad par bērna aprūpi un uzraudzību atbildību uzņemas bērnu pavadošā persona. Visos šajos gadījumos personām nav jāsaņem viesģimenes statuss, jo viņu morivācija nav sniegt bērnam atbalstu, bet gan nodrošināt, ka bērns var piedalīties treniņnometnē, sacensībās vai pavadīt laiku nometnē.

Ārpusģimenes aprūpes iestādes audzēkņi nu jau vairāk nekā 10 gadus skolas brīvlaikā dodas atpūsties pie savām viesģimenēm Francijā. Likumā paredzēts, ka attiecīgās valsts kompetentās bērnu tiesību aizsardzības iestāde apliecina, ka tā nodrošinās aprūpē nodotā bērna dzīves apstākļu regulāru pārbaudi un sniegs bāriņtiesai pārskatu par katrā šādā pārbaudē konstatēto. Ņemot vērā, ka viesģimenes, uz kurām dodas mūsu bērni, brīvlaikā ceļo pa visu Franciju, tad kompetentā iestāde reāli nevar veikt regulāru apsekošanu. Vai šīs ģimenes var apsekot ārpus ģimenes aprūpes iestādes pārstāvji?

Gadījumā, kad bērns, kas nodots ģimenes aprūpē ārvalstīs, kopā ar ģimeni dodas izbraucienos un ilgstoši uzturas ārpus ģimenes dzīvesvietas, kā risinājums būtu iespēja, ka bērnus pavada bērnu aprūpes iestādes personāls, kas veic arī bērna dzīves apstākļu apsekošanu un informē par konstatēto bāriņtiesu, kas pieņēmusi lēmumu par bērna ārpusģimenes aprūpi. Savukārt laikā, kamēr bērns uzturas ģimenes dzīvesvietā, šo apsekošanu var veikt ārvalsts kompetentā bērnu tiesību aizsardzības iestāde. Ministrija uzskata, ka šāds risinājums būtu atbilstošs Bērnu tiesību aizsardzības likuma 45.⁴panta prasībām.

Vienlaikus ministrija vēlas informēt, ka izteiktais viedoklis ir saskaņots arī ar Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekciju.

Tāpat ministrija ir saņēmusi priekšlikumu apsvērt iespēju paredzēt, ka bērnu aprūpes iestādē esošajiem bērniem ir iespējas ciemoties un uzturēties pie vecvecākiem un citiem tuviem radniekiem, ja bāriņtiesa ir devusi atļauju, nepiemērojot viesģimenes tiesisko regulējumu. Ministrija uzskata, ka šis priekšlikums ir atbalstāms un centīsies ar atbilstošu regulējumu papildināt Bērnu tiesību aizsardzības likuma 33.pantu.

Liepiņa 67021587